

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษา สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา
สุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

LOCAL CURRICULUM DEVELOPMENT OF ENGLISH TOWARD ASEAN FOR PRATHOMSUKSA 6 STUDENTS IN SCHOOL IN BANGPLAMA DISTRICT SUPHAN BURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

ณิชาพร เฟื่องทอง

นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Nichaporn Fuengthong

Educational Resrarch and Evaluation. Kanchanaburi Rajabhat University.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษา สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอ
บางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี การดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1) การสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
2) การพัฒนาหลักสูตรและจัดทำเอกสารประกอบหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร 4) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) แบบสอบถามปัญหาและความต้องการ 2) เอกสารหลักสูตรและเอกสาร
ประกอบหลักสูตร 3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียน

ผลการวิจัยพบว่า

1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและแบบสอบถามพบว่าปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ เนื้อหาวิชาไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมของนักเรียน เนื้อหาวิชา ไม่สามารถนำไป
ใช้ในชีวิตประจำวัน และเนื้อหาวิชาไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ส่วนความต้องการเนื้อหา เรื่องที่ต้องการมากที่สุด
คือ เรื่อง การตกทาย เรื่อง สถานที่สำคัญในท้องถิ่น เรื่อง อาชีพในท้องถิ่น เรื่อง อาหารในท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมในท้องถิ่น

2) การพัฒนาหลักสูตรได้หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถม
ศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาม้า
มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้สอนได้

3) การทดลองใช้หลักสูตรปรากฏว่า หลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการ
ทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีค่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าร้อยละ 60 ทุกคน

4) การประเมินความคิดเห็นของนักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอนการใช้สื่อและอุปกรณ์พบ
ว่า มีความน่าสนใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

Abstract

This research aimed to develop a local curriculum of English toward ASEAN for Prathomsuksa 6 students in schools in Bangplama District under Suphan Buri Primary Educational Service Area Office 1. The research procedure was divided into 4 steps : exploring and analyzing basic data; developing curriculum document and supplementary materials; experimenting the developed curriculum; and revising the curriculum.

The research tool consisted of a questionnaire on problems and need, curriculum document and supplementary materials, a learning achievement test, and a questionnaire on students' opinions.

The research results revealed that :

1. The results from exploring and analyzing basic data revealed that there were 3 problems in teaching/learning English in Prathomsuksa 6, ranking in order from high to low as the subject content did not correspond to the local society surrounding students, the subject content was impractical for everyday life, and the subject content was not suitable for changing society. As for the needs for the contents, it was found that they needed the topics on greetings, local important places, local occupations, local food, and local handicrafts.

2. The developed local curriculum of English was appropriate for teaching.

3. After using the developed curriculum, it indicated that the students' learning achievement scores were higher than before experimenting the developed curriculum, with a statistical significance at 0.5 level. The learning achievement scores of individual students were higher at 60%.

4. The results of students' opinions revealed that the contents, teaching and learning materials were interesting at a high level.

Keywords : Local curriculum development

บทนำ

ในยุคโลกไร้พรมแดน ความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้การติดต่อสื่อสารถึงกันของประชาคมโลกเป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึงทุกมุมโลก เป็นเหตุให้ทุกประเทศต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันในการติดต่อสื่อสาร สิ่งที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสารกันก็คือภาษา (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2543, หน้า 29) ภาษาเป็นสิ่งจำเป็นในการแสวงหาความรู้ ภาษาที่นิยมใช้เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารกันมากที่สุด คือ ภาษาอังกฤษ ทำให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สำคัญและแพร่หลายที่สุด (สุมิตร อังวัฒนกุล, 2544, หน้า 31-32) ประเทศไทยเป็นประเทศหนึ่งที่มีผู้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารกันอย่างแพร่หลาย ทั้งนี้ เป็นเพราะประชาชนมีการติดต่อกับต่างประเทศเป็นจำนวนมาก

ด้วยเหตุนี้จึงทำให้ภาษาอังกฤษมีบทบาทสำคัญและมีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของคนไทยอย่างมากทั้งในด้านการสื่อสาร การพาณิชย์ การอุตสาหกรรม การแพทย์ และในวงการศีกษา (แรมสมร อยู่สถาพร, 2545, หน้า 2) ทั้งนี้ ทำให้ผู้ที่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษดีจะเป็นผู้ได้เปรียบในด้านการประกอบอาชีพมากกว่าผู้ที่ไม่รู้ภาษาอังกฤษ หนทางในการประกอบอาชีพของผู้รู้ภาษาอังกฤษจึงมีโอกาสมากกว่าคนที่ไม่รู้ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นอีกเหตุผลหนึ่งที่คนไทยในปัจจุบันมีแนวโน้มนิยมเรียนภาษาอังกฤษ เพื่อนำไปเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพมากขึ้น

ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นประเทศสมาชิกภาคีในการก่อตั้งอาเซียนนี้ขึ้นมา และได้กำหนดกรอบเวลา ณ ปี ค.ศ. 2015 จะรวมกลุ่มประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศให้

เป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางในการสื่อสาร ประเทศไทยจึงควรมีการวางแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อการพัฒนาทางด้านการศึกษา ก่อนเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การที่ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สำคัญ ทำให้การเรียนการสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถใช้ภาษาอังกฤษให้อยู่ในระดับที่สามารถติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี กระทรวงศึกษาธิการเล็งเห็นความสำคัญของวิชาภาษาอังกฤษ จึงมีนโยบายที่จะเร่งรัดปรับปรุงเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชน รวมทั้งประชาชนทั่วไป ให้มีศักยภาพทางภาษาต่างประเทศที่เหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน โดยเฉพาะภาษาอังกฤษให้แก่นักเรียนในระดับประถมศึกษา คือ ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 (กรมวิชาการ, 2554, หน้า ก) เพราะการสอนภาษาอังกฤษให้แก่เด็กที่อายุน้อย จะช่วยให้เด็กได้พัฒนาทักษะทางภาษาได้ดียิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2551, หน้า 18)

ในการปรับปรุงหลักสูตรภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษาหลายครั้ง เพื่อให้ให้นักเรียนมีโอกาสพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษมากขึ้น แต่ยังไม่สามารถทำให้คุณภาพการเรียนการสอนภาษาอังกฤษในระดับประถมศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ที่ดีขึ้นได้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะในระดับประถมศึกษา ยังอยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ที่น่าพอใจ (กรมวิชาการ, 2545, หน้า 1) ทั้งในด้านการใช้ภาษาเพื่อสื่อสาร ด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน ซึ่งการที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาอังกฤษยังอยู่ในระดับต่ำ พบว่าเกิดจากการที่ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวัน ครูผู้สอนขาดอุปกรณ์และสื่อการสอนที่ดี หลักสูตรที่ครูใช้ขาดความชัดเจนและไม่สอดคล้องกับสภาพความต้องการของท้องถิ่น อีกทั้งการใช้หลักสูตร การเลือกกิจกรรม การเรียนการสอนของครูผู้สอนยังไม่หลากหลาย (สุพัฒน์ สุขมลสันต์, 2545, หน้า 54-62)

ดังนั้น เพื่อให้การเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษประสบความสำเร็จมากขึ้นครูผู้สอนจะต้องปรับเนื้อหา และกิจกรรมให้เหมาะสมกับสภาพของผู้เรียนและท้องถิ่น ซึ่งการปรับกิจกรรมและเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียนนี้ เป็นการสนองตอบต่อแนวการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 (พระราชบัญญัติการศึกษา-

แห่งชาติ, 2542, หน้า 21-22) ที่กำหนดให้จัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาแห่งชาติฉบับที่ 11 พร้อมทั้งนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่กำหนดให้พัฒนาขีดความสามารถของผู้เรียนให้มีคุณภาพเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และมีศักยภาพในระดับสากลโดยการจัดการศึกษาทุกระดับต้องเอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน และท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2551) ทั้งยังให้สนองตอบต่อกระบวนการในการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกจิตสำนึกที่ถูกต้อง และเหมาะสมให้ผู้เรียนมีความภูมิใจ ในความเป็นไทยร่วมส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการ

จากเหตุผลดังกล่าวนี้นักวิชาการหลายท่านจึงได้เสนอแนะ การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นขึ้นมาใช้เพื่อให้นักเรียนได้เรียนรู้และมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเอง เพื่อก้าวเข้าสู่อาเซียนศึกษาซึ่งในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นนี้ สถานศึกษาอาจจัดทำเป็นหลักสูตรระยะสั้น หรือระยะยาวตามความเหมาะสม (ใจทิพย์ เข็รรัตนพงษ์, 2545, หน้า 113) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการศึกษาสภาวะการศึกษาไทยที่พบว่า หลักสูตรการศึกษาควรเป็นหลักสูตรที่มีการบูรณาการวิถีชีวิตให้เกิดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง โดยเป็นไปตามความต้องการของคนในชุมชน

ในฐานะผู้วิจัยกำลังศึกษาในสาขาวิชาการวิจัยและประเมินผลการศึกษาและได้ปฏิบัติการสอนอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดสุพรรณบุรี จากการสังเกต การบันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้พบกรณีปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษที่ไม่ทราบคำศัพท์ในท้องถิ่นจึงทำให้นักเรียนไม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาภาษาอังกฤษต่ำ จึงเป็นสิ่งที่ผู้วิจัยสนใจและต้องการที่จะพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาหลักสูตรท้องถิ่นไม่ตรงตามความต้องการของครูผู้สอน และผู้เรียน

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษา จึงมีความสำคัญและ

ความจำเป็นอย่างยิ่งโดยเฉพาะการปรับหลักสูตรให้สอดคล้องกับชีวิตความเป็นอยู่ และสภาพแวดล้อมของผู้เรียน ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สิ่งที่อยู่ใกล้ตัวเป็นภาษาอังกฤษ เพื่อที่จะได้นำความรู้ที่ได้จากหลักสูตรมาใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษา มีความสนใจที่จะศึกษาและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น วิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาม้า ซึ่งเป็นอำเภอที่ผู้วิจัยทำการสอนวิชาภาษาอังกฤษอยู่ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น วิชาภาษาอังกฤษนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีการนำกระบวนการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และคาดหวังว่าผลของการวิจัยนี้จะเป็นรูปธรรมมากยิ่งขึ้น ซึ่งหลักสูตรที่พัฒนาจะทำให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ มีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองเพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษาสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมของตนอย่างมีความสุข ทั้งยังเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต และศึกษาต่อในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษสู่อาเซียนศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

สถานศึกษาได้หลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษของอำเภอบางปลาม้า สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งจะช่วยให้สถานศึกษามีหลักสูตรท้องถิ่นเป็นข้อมูลในการนำไปใช้ในการสอนนักเรียนต่อไป

ครูใช้เป็นแนวทางในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาม้า ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ในการพัฒนาหลักสูตรในสถานศึกษาต่อไป

นักเรียนมีหลักสูตรที่ตรงตามเนื้อหาวิชาในการเรียน และจะส่งผลให้นักเรียนมีผลการเรียนที่ดีขึ้นและนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวันที่จะพัฒนาสู่อาเซียนศึกษาต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษ สู่อาเซียนศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี มีขอบเขตการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร คือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี

1.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 11 คน ซึ่งได้พิจารณาจากนักเรียนที่ประสบปัญหาโดยผู้ศึกษาค้นคว้าทำการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ

2. ระยะเวลาในการทดลอง ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2556

3. ขอบเขตด้านเนื้อหาการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น วิชาภาษาอังกฤษสู่อาเซียนศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยมีกระบวนการวิจัย ตามรูปแบบ 4 ขั้นตอน ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ได้กำหนดเป็นขั้นตอนของรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ดังนี้ คือ

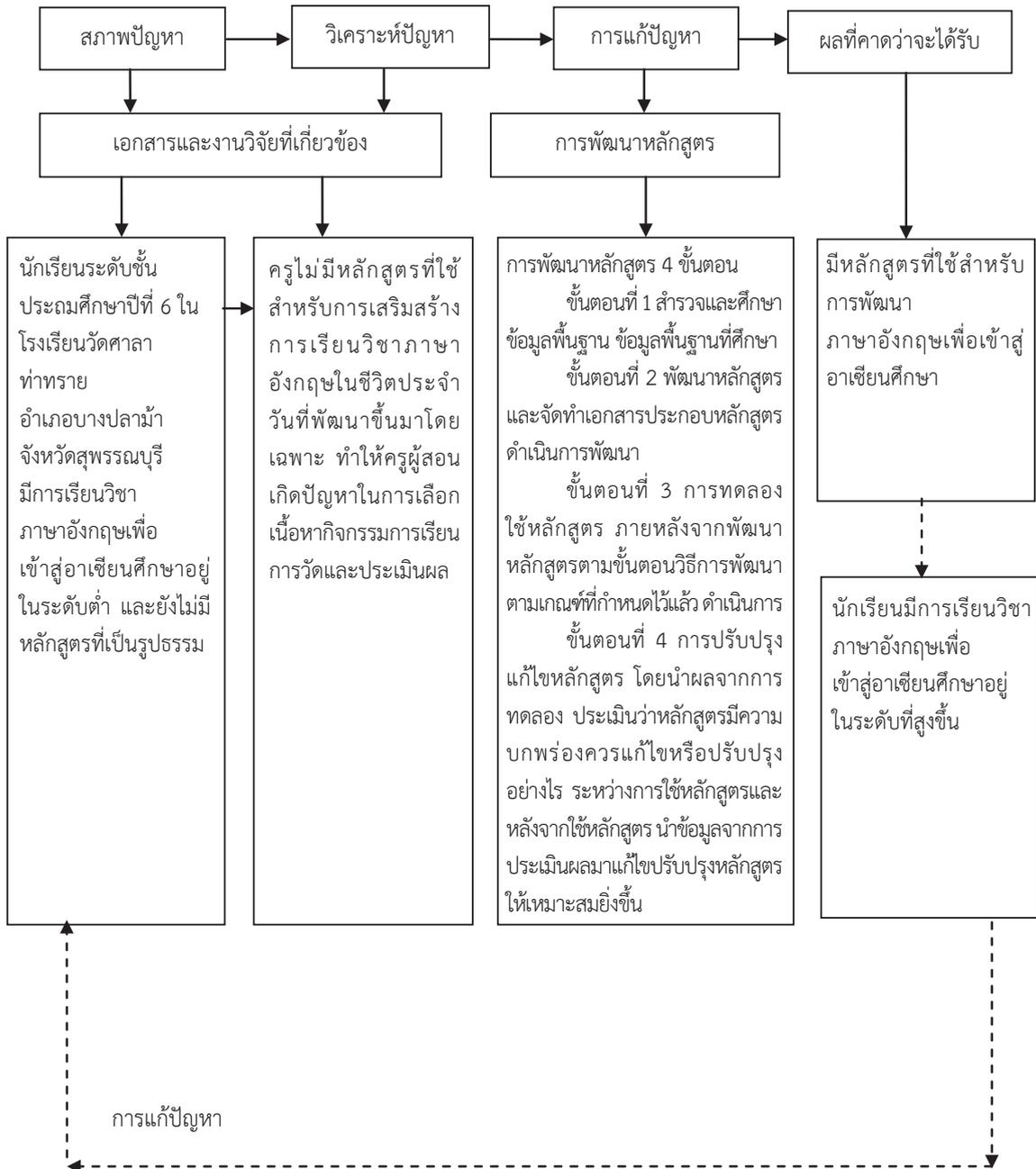
ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความต้องการและศึกษาข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่นได้ทั้งหมด 5 เรื่อง คือ การทักทาย สถานที่สำคัญในท้องถิ่น อาชีพในท้องถิ่น อาหารในท้องถิ่น ทัศนกรรมในท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การทำงานวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น วิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษาสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางพลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นลักษณะการวิจัยเชิงพัฒนา

(research and development) เริ่มต้นจากผู้วิจัยสำรวจปัญหาการเรียนการสอนและความต้องการเนื้อหาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และนำข้อมูลจากการสำรวจไปใช้ในการออกแบบและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษ โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร	จุดประสงค์	การดำเนินการ	เครื่องมือ
ขั้นตอนที่ 1 การสำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น	เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ	สำรวจความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร - นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 - ครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ - ครู ผู้บริหาร - ผู้ปกครองนักเรียน	- แบบสอบถามสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ - แบบสอบถามความต้องการและการพัฒนาหลักสูตร - แบบสอบถามความต้องการเนื้อหาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษ
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรท้องถิ่น	1. เพื่อสร้างหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่อาชีวศึกษา 2. เพื่อประเมินความเหมาะสม สอดคล้ององค์ประกอบหลักสูตร 3. การวิเคราะห์ข้อมูล	1. สร้างหลักสูตรท้องถิ่น 2. ตรวจสอบหลักสูตรโดยประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตรการวิเคราะห์ข้อมูลจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	- แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร - คะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความยากง่ายอำนาจจำแนก ค่าความเที่ยง
ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น	เพื่อทดลองใช้หลักสูตร	ใช้แผนการจัดการเรียนรู้แบบเรียนและแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	- แผนการจัดการเรียนรู้ - แบบเรียน แบบทดสอบ แบบประเมินผลงาน - แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น	เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตรท้องถิ่น	ประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร	- แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบหลักสูตร (แบบบันทึกผลการทดลองใช้หลักสูตรท้องถิ่น)

ผลการวิจัย

1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและแบบสอบถามพบว่ามีปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ เนื้อหาวิชาไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมของนักเรียน เนื้อหาวิชาไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน และเนื้อหาวิชาไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ส่วนความต้องการเนื้อหาเรื่องที่ต้องการมากที่สุด คือ เรื่อง การตกท้าย เรื่อง สถานที่สำคัญในท้องถิ่น เรื่อง อาชีพในท้องถิ่น เรื่อง อาหารในท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมในท้องถิ่น

2) การพัฒนาหลักสูตรได้หลักสูตรและเอกสารประกอบหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าพราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรีเขต 1 อำเภอบางปลาม้า มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้สอนได้

3) การทดลองใช้หลักสูตรปรากฏว่า หลังการทดลองใช้หลักสูตรผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีค่าคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าร้อยละ 60 ทุกคน

4) การประเมินความคิดเห็นของนักเรียนมีความเห็นว่าเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอนการใช้สื่อและอุปกรณ์พบว่ามีที่น่าสนใจอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามระบบการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ (1949 : 3), สกิด อูทรานันท์ (2532, หน้า 32) และนักวิชาการหลายท่านได้พิจารณาแล้วพบว่า เป็นระบบที่มีการปรับปรุงจากผู้เชี่ยวชาญ ในทางด้านหลักสูตรหลายด้าน เป็นระบบที่ผ่านการทดลองจริงมาแล้ว มีขั้นตอนการพัฒนาไม่ซับซ้อน จึงน่าจะเป็นระบบการพัฒนาหลักสูตรที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ ซึ่งปรากฏว่าผลจากการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นครั้งนี้เป็นไปตามขั้นตอนของระบบการพัฒนาที่วางไว้ทุกประการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพรทิพย์ เอี่ยมอ่อน (2545) ที่ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษ แบบเน้นงานปฏิบัติตามขั้นตอนและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ด้วยการ 1) สำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) นำข้อมูลพื้นฐานไปพัฒนาหลักสูตร 3) ทดลองใช้หลักสูตร 4) ประเมินผล ซึ่งทำให้การดำเนินการพัฒนาหลักสูตรประสบผลสำเร็จด้วยดี ทุกขั้นตอน

2. การศึกษาปัญหาการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษจากครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาหลักสูตร เพราะข้อมูลพื้นฐานที่ได้จะเป็นข้อมูลในการกำหนดแนวทางในการยกร่างหลักสูตรให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและสภาพความต้องการของท้องถิ่น ซึ่งจากการสำรวจพบว่าครูผู้สอนมีปัญหามากในเรื่อง เนื้อหาวิชาที่ไม่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เนื้อหาไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม นักเรียนไม่สามารถใช้ภาษาในการสื่อสาร แหล่งการเรียนรู้ในท้องถิ่นไม่เพียงพอ ตามลำดับ ซึ่งปัญหาที่สำรวจพบ สอดคล้องกับการสำรวจของสุพัตรา สาระโกท (2548) และรัฐศาสตร์ สุขสวัสดิ์ (2550) ที่พบว่า หลักสูตรขาดความชัดเจน ไม่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ผู้เรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งปัญหานี้ผู้วิจัยศึกษาพบว่าสาเหตุเนื่องมาจากครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาไม่มีเวลาใน

การพัฒนาหรือปรับปรุงเนื้อหา ซึ่งผลการวิเคราะห์ของผู้วิจัย สอดคล้องกับงานวิจัยของอัจฉรา นิยมภา (2538) ที่ระบุว่า ครูผู้สอนมีงานในหน้าที่รับผิดชอบมาก มีชั่วโมงสอนมากจึงไม่มีเวลา และครูผู้สอนส่วนมากไม่ได้จบทางการสอนภาษาอังกฤษมาโดยตรงจึงไม่สามารถที่จะปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนให้ตรงตามที่ต้องการได้ อีกทั้งงานวิจัยทางด้านการพัฒนาหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษ มีจำนวนน้อยมาก ดังปรากฏในงานวิจัยด้านการสำรวจการพัฒนาหลักสูตรในระดับท้องถิ่นของครูประถมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 พบว่า ครูส่วนใหญ่มีการพัฒนาหลักสูตรในกลุ่ม การงานและเทคโนโลยีและสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งจากการสำรวจของผู้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาเพียง 2 ท่าน เท่านั้น คือ นายสุดใจ ชาญณรงค์ ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในจังหวัดขอนแก่น และพรทิพย์ เอี่ยมอ่อน ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ บางมูลนาก จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเพื่อให้ครูผู้สอนได้มีแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นที่หลากหลายขึ้นเพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน จึงพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี โดยวิธีการสร้างหลักสูตรท้องถิ่น แผนการสอน และหนังสือแบบเรียนขึ้น

3. การสำรวจความต้องการเนื้อหาในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาม้า จังหวัดสุพรรณบุรี เนื้อหาที่ครูผู้สอน นักเรียน ผู้ปกครอง ต้องการมาก ในเรื่อง การทักทาย เรื่องสถานที่สำคัญในท้องถิ่น เรื่องอาชีพในท้องถิ่น เรื่อง อาหารในท้องถิ่น เรื่อง หัตถกรรมในท้องถิ่น จากความต้องการทุกข้อพบว่า เป็นเรื่องที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียนและได้เห็นอยู่เป็นประจำ จึงต้องการให้พัฒนาเนื้อหาดังกล่าวในวิชาภาษาอังกฤษ ซึ่งการที่ได้เรียนรู้เรื่องราวใกล้ตัวในวิชาภาษาอังกฤษ

ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นสอดคล้องกับการเข้าสู่อาเซียนศึกษา ภายในปี 2558 นี้ต่อไป ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลจากการสำรวจความต้องการเนื้อหาปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเนื้อหาให้สอดคล้องกับเรื่องราวของอำเภอบางปลาหม่า เพื่อให้ให้นักเรียนได้เรียนเรื่องที่เกี่ยวกับอำเภอบางปลาหม่าซึ่งเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน

4. การพัฒนาหลักสูตรเป็นขั้นตอนที่สำคัญ เพื่อให้ได้หลักสูตรที่มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสำรวจข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการเนื้อหา มาสร้างหลักสูตรวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษาสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาหม่า จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้างของขอบข่ายเนื้อหา ระยะเวลา แนวทางในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน และการประเมินผล ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบของหลักสูตรที่นักวิชาการ เช่น ทาบา, (Tyler. 1962, p. 12-13) และสังต์ อุทรานันท์ (2532, หน้า 32) ได้จำแนกองค์ประกอบของหลักสูตรว่าประกอบด้วยหลักการ จุดหมาย โครงสร้างเนื้อหา แนวทางการจัดกิจกรรม และการประเมินผล

5. จากการทดลองใช้หลักสูตร การนำหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษไปใช้กับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย เป็นการสอนตามแผนการสอน 20 แผน การสอนพบว่า นักเรียนมีความสนใจในการเรียนการสอนดี นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมดี ทั้งนี้เนื่องมาจากขอบข่ายเนื้อหาที่นักเรียนเรียนรู้เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียนทำให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้เร็วขึ้น ดังที่ โจทย์พิทย์ เข็วรัตน์พงษ์ (2539, หน้า 109-110) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ดีว่าควรจะเรียนรู้จากสิ่งที่ใกล้ตัวไปยังสิ่งที่ไกลตัว เพราะกระบวนการเรียนรู้จะสามารถดูดซับได้รวดเร็วกว่า นอกจากนี้หลักสูตรท้องถิ่นที่พัฒนาขึ้นเป็นหลักสูตรที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ครูและผู้ปกครอง ซึ่งทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนภายหลังจากใช้หลักสูตรมีผลดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกรมการศึกษาโดยการยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางตรงตามความต้องการของผู้เรียน และผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้

6. ผลการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษหลังทดลองใช้หลักสูตรแล้ว นำผลจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่นักเรียนทำแบบสอบถามวัดผลสัมฤทธิ์ทาง

การเรียนรู้มาปรับปรุงหลักสูตรให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพิ่มคำแนะนำในคลังคำศัพท์ให้ชัดเจนมากขึ้นเพื่อความสะดวกในการใช้ในโอกาสต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากผลการอภิปรายการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษ เพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษาสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนวัดศาลาท่าทราย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 1 อำเภอบางปลาหม่า จังหวัดสุพรรณบุรีนี้ ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะเป็นประเด็นมี 2 ประเด็นรายละเอียด ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 จากผลการวิจัยนี้ได้หลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษเพื่อเข้าสู่อาเซียนศึกษาและเอกสารประกอบหลักสูตรที่ได้ผ่านการประเมินผลจากผู้ทรงคุณวุฒิและหลักสูตรที่ทำการทดลองใช้ที่มีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ได้ ซึ่งครูผู้สอนสามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรต่อไปได้

1.2 ก่อนนำหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษไปใช้ ควรได้มีการชี้แจงแนะนำ และทำความเข้าใจกับนักเรียนถึงวิธีการเรียน และรูปแบบของโครงสร้างเนื้อหา

1.3 การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษสู่อาเซียนศึกษา ควรทำต่อเนื่องกันไปในทุกชั้นเรียน และควรบูรณาการในระหว่างกลุ่มวิชาอื่นด้วยก็จะทำให้เหมาะสมตามความมุ่งหวังของหลักสูตร

1.4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครูผู้สอนควรมีการศึกษา แผนการสอน พร้อมทั้งควรเตรียมสื่อและอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนทำการสอน เพื่อความสะดวกในการจัดกิจกรรม และในระหว่างทำกิจกรรมผู้สอนต้องกระตุ้นให้ผู้เรียนทุกคนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมให้มากที่สุด

1.5 ครูผู้สอนควรบันทึกหลังการสอนถึงปัญหา และข้อเสนอแนะทุกครั้งที่ได้มีการนำหลักสูตรไปใช้ เพื่อเป็นการประเมินผลหลักสูตรและแนะนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษสู่อาเซียนศึกษาในระดับชั้นอื่น ๆ ทุกระดับ

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
ท้องถิ่นในกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นให้หลากหลายมากขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชา
ภาษาอังกฤษในลักษณะบูรณาการร่วมกับวิชาในกลุ่มสาระอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544**. กรุงเทพมหานคร :
คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ กองวิจัยทางการศึกษา. (2536). **สรุปผลการประชุมสัมมนา เรื่อง แนวทางการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นไปใช้ในการ
จัดการเรียนการสอน**. กรุงเทพฯ : กรมวิชาการกองวิจัยทางการศึกษา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง.
- กาญจนา คุณารักษ์. (2542). **หลักสูตรและการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร : คุรุสภาลาดพร้าว.
- ใจทิพย์ เชื้อวัตน์พงษ์. (2539). **การพัฒนาหลักสูตรหลักสูตรและแนวปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาบริหารการศึกษา
คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรทิพย์ เอี่ยมอ่อน. (2545). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในสังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอบางมูลนาก จังหวัดพิจิตร**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการ
จัดการหลักสูตรและการเรียนรู้) : มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- รัฐศาสตร์ สุขสวัสดิ์. (2550). **การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้าน เรื่อง ประเพณีลากพระสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบางตาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 1**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- แรมสมร อยู่สภาพร. (2545). **หลักสูตรและการสอน การสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). **กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- _____. (2525). **การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร : ธเนศวรการพิมพ์.
- _____. (2543). **วิสัยทัศน์การศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : SR. Printing.
- สัจด์ อุทรานันท์. (2532). **พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร**. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : มิตรสหาย.
- สุพัตรา สาระโภาค. (2548). **ศึกษาเรื่องการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการทำอิฐแดงมีขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร
4 ขั้นตอน**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพร วงษ์วรรณ. (2546). **การวิจัยการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง ภูมิปัญญาชาวบ้านของชาวไทยพวน จังหวัดปราจีนบุรี
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6**. สงขลา : ชานเมืองการพิมพ์.
- สุมิตร อิงวัฒนกุล. (2544). **วิธีการสอนภาษาอังกฤษ**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัจฉรา นิยมภา. (2538). **การศึกษาการใช้หลักสูตรโครงการสอนภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในโรงเรียนประถม
ศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Saylor, J.G., W Alexander and A.J. Lewis. (1981). **Curriculum Planning for Better Teaching and Learning**.
4th ed. New York : Holt, Rinehart and Winston.
- Taba, Hilda. (1962). **Curriculum Development : Theory and Practice**. New York : Harcourt.
- Tyler, Ralph W. (1949). **Basic Principles of Curriculum and Instruction**. Chicago : University of Chicago.